

Kvosin - vagma leiklistar

Kvosin - the cradle of Icelandic theater

1 Hólavallaskóli

2 Aðalstræti 10

3 Gildaskálinn

4 Lærði skólinn

5 Glasgow

6 Gúttó

7 Fjalakötturinn

8 Iðnó

9 Landssímahúsið

10 Sjálfstæðishúsið

Kvosin – the cradle of Icelandic theater

The purpose of this exhibition is to throw some light on the role of the old center of Reykjavík in the history of Icelandic theater. Known as Kvosin (“the valley”) in Icelandic, this oldest part of the city was built up in the middle of the eighteenth century, and the house at Aðalstræti 10 is one of the only survivors from those years. Two men who were closely involved with the beginnings of the Icelandic theater lived in this house at the beginning of the nineteenth century: Bishop Geir Vídalín (1761-1823) and his friend Sigurður Pétursson (1759-1827). These men wrote the first plays which we are absolutely sure were performed in Iceland. These were comedies based on contemporary events and were influenced by Danish models, particularly the work of the Danish playwright Ludvig Holberg. The performers were schoolboys in what was then Iceland’s only school. The school building was near the house, more precisely a little up the hill to the southwest.

In the first half of the nineteenth century there were few theater performances in Reykjavík, and indeed there was no building in town where larger numbers of people could gather. But in 1850 a sizable restaurant and hotel was built in the spot where the Salvation Army building now stands, also not far from Aðalstræti 10. Theater performances were held there for some time, and later in various other buildings as well. The first theater in Reykjavík that was designed especially for performances was built in 1893 by a merchant named W. Breiðfjörð as an addition to his home and shop, at Aðalstræti 8. Plays were also performed in the town schoolhouse, which is still standing. None of these buildings still exist, except for the schoolhouse and Iðnó, which stands on the north bank of the Pond. Leikfélag Reykjavíkur (the Reykjavík Theater Company) was founded in Iðnó in 1897. It was an amateur theater company which became more and more professional over the following decades, and was the historical predecessor of the National Theater.

Kvosin – vagma leiklistar

Íslensk leiklist á upphaf sitt í Kvosinni í Reykjavík. Þar fóru fyrstu leiksýningarnar fram, þar voru fyrstu íslensku leikritin sýnd, þar risu fyrstu leikhúsin, þar stigu fyrstu leikstjörnumar fram í sviðsljósið og heilluðu áhorfendur. Langflest hinna gömlu leikhúsa eru nú löngu horfin af yfirborði jarðar, en minning þeirra lifir í sögu leiklistarinnar. Þó að þetta starf væri unnið af áhugamönnum, skapaði það í fyllingu tímans jarðveg fyrir innlenda atvinnuleiklist.

Aðalstræti 10 er frá tímum Innréttinga Skúla Magnússonar fógeta. Ekki er vitað með fullri vissu hvenær það var byggt, en fullvíst má telja að það hafi verið fyrir 1774. Á árunum 1807 til 1823 bjó í húsinu Geir Vídalín (1761-1823) fyrsti biskup Íslands sem sat í Reykjavík. Hjá Geir bjó náinn vinur hans, Sigurður Pétursson (1759-1827), sem var lögreglustjóri í Reykjavík og sýslumaður í Gullbringu- og Kjósarsýslu til 1803. Þeir Geir og Sigurður eru merkismenn í sögu íslenskrar leiklistar, því að þeir skrifuðu fyrstu leikritin sem með vissu voru leikin. Leikina sömdu þeir fyrir skólapilta í Hólavallaskóla sem stóð á lóðinni sem er nú Suðurgata 5. Leikrit Geirs, *Brandur*, eða *Bjarglaunin*, gleymdist fljótt, en leikrit Sigurðar, gamanleikirnir *Hrólfur* og *Narfi*, urðu mjög vinsæl og voru leikin um land allt á 19. öld og fram á þá 20. Er Sigurður jafnan talinn fyrsti leikritahöfundur þjóðarinnar. Aðalstræti 10 hefur því skemmtileg tengsl við sögu íslenskrar leiklistar og vert að þeim sé haldið á lofti.

Á sýningu Leikminjasafns Íslands í Aðalstræti 10 er brugðið upp yfirliti yfir gömlu leikhúsin í Kvosinni. Fyrsta hús bæjarins, sem var byggt sérstaklega sem leikhús stóð við hliðina á því; það var hið svonefnda „Breiðfjörðs-leikhús“ sem þekktara var undir nafninu Fjalakötturinn. Það var reist árið 1893 sem viðbygging við íbúðarhús Valgarðs Breiðfjörðs, Aðalstræti 8. En að sjálfsgöngu hafði verið leikið í Reykjavík löngu fyrir þann tíma. Öll eru þau hús nú horfin nema hús Menntaskólans í Reykjavík og Iðnó.

Leikminjasafn Íslands
Hringbraut 121, 107 Reykjavík. Sími: 5112324
Netfang: leikminjar@akademia.is
Veffang: www.leikminjasafn.is

Kvosin vagma leiklistar

Sigmundur ehf. | www.sigmundur.is

LEIKMINJASAFN ÍSLANDS

Reykjavíkurborg

Sýning í Aðalstræti 10
opnuð á vetrarhátíð 2009